

Referat af Kemisk Forenings generalforsamling 2024

Generalforsamlingen blev afholdt d. 28/11-2024 i H. C. Ørsted Bygningen, Aud 7. Antal deltagere: 12

Inden mødet var der foredrag med titlen "*Towards Astatine-211 Radiopharmaceuticals Targeting the Neuropeptide Y Receptors*" af Nadia Pedersen, PhD studerende, Pharma, KU.

1. Valg af dirigent

Ingen meldte sig frivilligt. Efter pres modtog Chr. D. Buch opgaven. Han erklærede derpå generalforsamlingen for lovlig.

Valg af referent: Ingen meldte sig. Efter pres modtog Jesper Bendix opgaven.

2. Formandens beretning.

Kira Astakhova aflagde beretning: Foreningens årsmøde blev afholdt 19. august på DTU. Det var velbesøgt med 195 deltagere. Der var inviteret 3 udenlandske talere. Desuden blev der afholdt en Bjerrum-Brønsted-Lang forelæsning af professor Kasper Steen Pedersen, DTU kemi.

Af hensyn til foreningens økonomi blev der i år ikke arrangeret middag efter årsmødet.

Formanden har direkte modtaget tilbagemeldinger, der var negative omkring den manglende middag og omkring madspild i forbindelse med ved frokost/snaks.

Kira omtalte arbejde med konstruktion af en helt ny hjemmeside, som er undervejs. Den forventes at blive offentlig i begyndelsen af 2025. Ture Damhus kritiserede aktualiteten af data/links på den nuværende hjemmeside. Det blev nævnt at medlemsdatabasen udgør et særskilt problem vedr. GDPR regler ifb. med muligheden for skattefradrag for kontingent, der nødvendiggør krypteret håndtering af CPR-data.

3. Opdatering af forenings vedtægter.

Der var indkommet et medlemsforslag om revision af vedtægterne. Dette var anført som pkt. 3 i indkaldelsen, men blev af dirigent og formand forslået behandlet senere under punkt 5. Der var ingen protester herimod, men en vis resignation omkring overholdelsen af formalia.

4. Status for hovedforeningen og forelæggelse af hovedforeningens regnskab til godkendelse.

Underskrevet regnskab var eftersendt (25. nov.) indkaldelsen til generalforsamlingen. Status og årets regnskab blev fremlagt af Christian D. Buch. Opsummeret, så var de seneste 4 års positive udvikling i økonomien blevet fastholdt og hovedforeningens massive indhug i Rejsefonden er per 2024 praktisk

udlignet. Der var diskussion omkring konstante historiske poster (Digitaliseringsfonden, FECS midler, og Letlandsmidler) i regnskabet og hvorvidt disse skulle videreføres. Konklusionen var uklar, men hældte imod at disse var interne regnskaber, der havde mistet deres relevans.

Det blev bemærket, at ingen af foreningens sektioner i det forgangne år havde udnyttet muligheden for at anmode om sektionstilskud hos hovedforeningen. Dette afsejler et ganske lavt aktivitetsniveau i sektionerne generelt og blev ikke udlagt som et sundhedstegn.

Foreningens allerstørste udgift er til tidsskriftet Dansk Kemi. Formanden havde lavet en elektronisk rundspørge og kunne meddele at stemningen blandt medlemmerne for at bevare betalingen til en trykt udgave af Dansk Kemi, var delte, men at der var mange, afspejlende foreningens aldersprofil, der ønskede den trykte udgave videreført. Denne holdning blev taget ad notam. Ture Damhus kommenterede, at man kunne overveje abonnementet på den trykte udgave af Dansk Kemi som en separat del af foreningskontingentet. Forslaget modtog positive kommentarer fra forsamlingen.

Kira nævnte, at årsmøde 2025 er planlagt til 19/6. Der sigtes igen mod at invitere Internationale gæster. Kira har fået en bevilling fra Carlsberg Fondet på 80.000 kr. Til afholdelse af foreningens årsmøde. Konferencemiddag ved årsmødet forventes at blive med deltagerbetaling.

Foreningen er medarrangør af "6.Young investigator symposium" 27/6 -2025 gennem EuChemS.

Formanden havde været i kontakt med medlemmer der var interesserede i at etablere en ny sektion i KF for unge kemikere. Forslaget var at det skulle være en sektion kun for kvinder. Dette blev afslået. Positive holdninger til en ny sektion. Der var forslag fra forsamlingen om at indtænke gymnasierettede aktiviteter og rekruttere blandt gymnasielærere og -elever.

5. Forslag fra medlemmerne

Ture Damhus havde indsendt et forslag om revision af foreningens vedtægter og motiverede mundtligt forslaget, ligesom det er gjort i det skriftlige forslag (bilag 1). Forslaget, der pålægger bestyrelsen at nedsætte et udvalg på mindst 2 medlemmer til at gennemgå og vedtægterne og fremlægge et forslag til reviderede vedtægter på næste generalforsamling blev vedtaget enstemmigt.

6. Budget 2024-25. Der foreslås uændrede kontingenter for 2024-2025. Regulære medlemmer: 500 DKK/år ; studerende: 250 DKK/år (første sæson er gratis); skoler: 500 DKK/år ; Institutioner: 1400 DKK/år; firmaer: 2800 DKK/år.

7. Status for sektionerne i Kemisk Forening.

Der var i eftersendelsen af hovedforeningens regnskab vedlagt status for 3 af foreningens sektioner.

8. Beretning fra IUPAC.

Der var ingen decideret beretning fra IUPAC, men Ture Damhus omtalte arbejdet i IUPAC og problemer med overblik over danske aktiviteter i IUPAC.

Det blev kritiseret, at indkaldelsen ikke omfattede et punkt med beretninger fra alle stående udvalg under foreningen.

Michael Brorson redegjorde derefter kort for opgaverne i Nationalkomiteen for Kemi, der indskrænker sig til at formå Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab til at betale det nationale kontingent til IUPAC. Nationalkomiteen for Kemi mangler de repræsentanter fra IDA, der burde sidde der.

Ture Damhus fremlagde beretning fra Nomenklaturudvalget. Denne beretning er vedhæftet som bilag 2. Forrige års beretning er vedhæftet som bilag 3. Der havde været kontakt til Dansk Sprognævn og besøg hos nævnet i Bogense. Både Ture Damhus og Sven Harnung var entusiastiske omkring muligheden for at influere Dansk Sprognævn og levere udgående links i retskrivningsordbogen. Der er indgået en brugeraftale mellem Dansk Sprognævn og Sven Harnung (CHEM, KU).

9. Præsentation af bestyrelsesmedlemmer for perioden 2024-2025.

Der blev nævnt at Kira træder tilbage som formand uden at dette var annonceret på forhånd. Kira blev præsenteret som ny næstformand. Andreas G. Welle blev nævnt som medlem af bestyrelsen. Det blev under pkt. 11 fremhævet, at præsentation var ikke i overensstemmelse med vedtægterne og bestyrelsen heller ikke sammensat i overensstemmelse med foreningens vedtægter hverken mht. offentliggørelsen på generalforsamlingen eller den maksimale periode på 3 år som medlemmerne kan sidde.

10. Valg af formand.

Stefan Vogel blev forslået som formand uden forudgående annoncering af kandidaturet. Der var ingen modkandidater. Stefan Vogel blev valgt som formand.

11. Eventuelt

Ture Damhus fremholdt foreningens historie og ønskede, at der blev gjort mere ud af at generere og vedligeholde dokumentation for foreningens aktiviteter herunder generalforsamlingerne. Betydningen for evt. fremtidige historieinteresserede blev understreget og der udspandt sig en længere diskussion, omkring bortkomsten af Kemisk Forenings 67 bokse med arkivalier deponeret hos (Steno) Naturhistorisk Museum i Aarhus og sidst registreret af Anita Kildebæk Nielsen hos Center for Videnskabshistorie ved

Aarhus Universitet. Ture Damhus udtrykte interessen for evt. viden der måtte eksistere eller fremkomme omkring disse arkivaliers skæbne

Ture Damhus kritiserede forløbet af den afholdte generalforsamling for dens udtalte afvigelser fra vedtægterne og betydede nødvendigheden af den foreslåede revision af vedtægterne.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Jesper Bendix'. The signature is stylized and cursive.

Jesper Bendix, 26/12-2024

Bilag 1 (Kemisk Forenings generalforsamling 28/11-2024)

Forslag indsendt af Ture Damhus

Forslag til behandling og forhåbentlig vedtagelse på Kemisk Forenings generalforsamling den 28. november 2024.

Efter det formelle forslag (sat med fede typer) følger motivation og kommentarer.

Det pålægges Kemisk Forenings bestyrelse at nedsætte et udvalg med mindst 2 medlemmer, der udarbejder et forslag til let reviderede vedtægter for foreningen og indleverer forslaget til vedtagelse på generalforsamlingen i 2025 under overholdelse af de nugældende vedtægters §8 stk. 2 og stk. 6.

De reviderede vedtægter baseres på de nugældende vedtægter af 13. november 2001 – som altså kan videreføres uændret, hvis intet andet nævnes nedenfor – men skal derudover som minimum indeholde følgende:

Til inkorporering i §8:

En eksplicit standarddagsorden for foreningens generalforsamling, som altid skal anvendes, dog sådan, at flere punkter kan tilføjes efter aktuelt behov.

Første punkt på denne dagsorden skal være

Valg af dirigent og referent.

Andre punkter, der skal medtages på dagsordenen, er (rækkefølge og præcis ordlyd skal fastlægges):

Formandens beretning om det forgangne foreningsår.

Forelæggelse af hovedforeningens reviderede regnskab for det afsluttede foreningsår til godkendelse.

Forelæggelse af budget for det kommende foreningsår til godkendelse. Herunder eksplicitte forslag om de forskellige medlemsgruppers kontingenter til hovedforeningen.

Forelæggelse af reviderede regnskaber fra sektionerne for det afsluttede foreningsår.

Beretninger fra stående udvalg. Det nævnes i indkaldelsen, hvilke udvalg der er tale om.

Beretninger fra foreningens repræsentanter og aktive frivillige i andre organisationer, fx IDA, EuChems og IUPAC. De pågældende organisationer nævnes i indkaldelsen.

Udnævnelse af æresmedlemmer. [Dette punkt udelades, hvis ikke relevant.]

Indkomne forslag til vedtagelse på generalforsamlingen.

Valg af formand og revisor. De af repræsentantskabet udpegede kandidater nævnes eksplicit i indkaldelsen.

Præsentation af de af repræsentantskabet udpegede bestyrelsesmedlemmer for det kommende foreningsår. De udpegede bestyrelsesmedlemmer nævnes eksplicit i indkaldelsen.

Eventuelt.

Ligeledes til inkorporering i §8 med en ordlyd, der skal udarbejdes af udvalget:

En præcis beskrivelse af, hvad der sker med referatet af generalforsamlingen, herunder: hvem skal have mulighed for at kommentere et udkast, inden referatet færdiggøres; hvornår skal referatet være færdigt; hvordan skal det derefter gøres tilgængeligt for alle medlemmer af foreningen, og hvordan skal det arkiveres for eftertiden. Referatudkastet forelægges som minimum for dirigenten og for

talere, der har præsenteret aftalte indlæg under dagsordenen, eller som er fremkommet med kommentarer under generalforsamlingen, som de har bedt om at få ført til protokols.

Det er et ufravigeligt krav, at referatet af en generalforsamling tilstilles alle medlemmer af foreningen *allersenest* i forbindelse med indkaldelsen til den efterfølgende generalforsamling ved fremsendelse pr. E-mail og/eller fremsendelse af et link til et fungerende internetsted, hvor referatet kan læses.

Derudover:

Det specificeres i §3, stk. 5, om æresmedlemmer er kontingentfri. Dette vedrører rimeligvis kun kontingent til hovedforeningen.

Det præciseres i §4 stk. 3, at en sektion kan vedtage uændret eller nedsat sektionskontingent uden at afvente godkendelse fra repræsentantskabet. I samme paragraf ændres den uklare formulering 'sin status' til 'sit reviderede regnskab', eller det præciseres, hvis yderligere oplysninger derudover ønskes.

I de gældende vedtægters §5 indføres en bestemmelse om referater af repræsentantskabsmøder, herunder hvordan de gøres tilgængelige for medlemmer af foreningen, og hvordan de arkiveres for eftertiden.

I de gældende vedtægters §8 stk. 2 gøres det klart, hvordan forslagsstillere med sikkerhed kan opnå, at 'repræsentantskabet får forslag til behandling på generalforsamlingen i hænde senest 12 dage før generalforsamlingen'.

§8 stk. 4 formuleres, så skriftlig afstemning kun er nødvendig ved kampvalg.

Motivation og kommentarer

Det er først og fremmest vigtigt at pointere, at forslaget ovenfor ikke tilsigter nogen ændring i styreformer i Kemisk Forening eller foreningens håndtering af dens økonomiske midler. Det drejer sig udelukkende om at forbedre grundlaget for ordentlige mødeindkaldelser, ordentlig afvikling af generalforsamlinger og udfærdigelse af ordentlige referater og kommunikation af disse til medlemmerne og arkivering af dem.

De gældende vedtægter omtaler slet ikke dirigent og referent ved generalforsamlingen og nævner ikke noget om referatet og håndteringen af det efter generalforsamlingen.

Pinagtige situationer er i nogle år opstået, fordi der ikke på forhånd var truffet aftale med medlemmer, der var villige til at påtage sig de to nævnte hverv og forberede sig på dem. Det er normal praksis, at den

siddende bestyrelse sørger for dette, og det her nedsatte udvalg kan vælge at præcisere fremgangsmåden yderligere, omend det nok vil være at gå for vidt. Der vil næppe forekomme kampvalg om de to hverv!

Generalforsamlingsindkaldelser og -referater har i tiden efter vedtægtsændringerne i 2001 været behandlet meget forskelligt fra år til år, og referater er i mange tilfælde *de facto* ikke kommet foreningens medlemmer i hænde.

Et udførligt udkast til referat af generalforsamlingen 2007, udfærdiget af nærværende forslagsstiller, er tilsyneladende, trods en omfattende korrespondance om det, forsvundet ud i den blå luft.

Referater, der ikke har været forelagt talere ved generalforsamlingen, har i visse tilfælde indeholdt fejl, som enten ikke er blevet rettet, eller har måttet rettes ved omstændelig korrespondance efterfølgende.

Først efter to rykkere fik nærværende forslagsstiller tilsendt et referat fra generalforsamlingen i 2023, hvor det viste sig, at en udførlig beretning, som jeg havde aflagt og bedt om, at man medtog i referatet, ikke var med, ligesom den efterfølgende diskussion ikke var opsummeret.

Den af repræsentantskabet foreslåede revisorkandidat og de udpegede bestyrelsesmedlemmer har i en del af årene ikke været nævnt i indkaldelserne. Det er helt klart vedtægtsmæssigt, at dette skal ske, da der opereres med, at medlemmer kan indsende modforslag (nuværende vedtægter §8 stk. 5).

I ét nyligt tilfælde fremgik de nævnte udpegede personer ikke af generalforsamlingsreferatet.

Kun lejlighedsvis omtales næstformanden i dagsordener og referater (i skrivende stund, hvor hjemmesiden er på engelsk, er der dog dér nævnt en *Vice President*).

Man kan naturligvis ikke gardere sig imod menneskelige fejl og afvigelser sket i *force majeure*-situationer, men klarere vedtægter kan hjælpe bestyrelse og sekretær og andre aktører med at handle klart og konsistent.

Når manglende referater og regnskaber har været efterspurgt, er der undertiden blevet henvist til, at informationen kunne ses, eller senere ville blive tilgængelig, på foreningens hjemmeside. Men med en hjemmeside, der ofte ikke fungerer, eller hvor indholdet faktisk ikke er der, når man ser efter det, og hvor offentlig adgang til informationen måske heller ikke er lovlig, må direkte kommunikation til medlemmerne i første omgang være den rigtige løsning. Hvis information derudover lægges på hjemmesiden, bør medlemmerne informeres om, at der er nyt indhold dér.

De dagsordenspunkter, der vedrører regnskaber for hovedforeningen og sektionerne, kan om ønsket udbygges med eksplicit omtale af bevægelser i medlemstal eller anden information. Det vage udtryk 'status' er undgået her.

Med hensyn til forslaget om præcisering af fremgangsmåden ved fremsættelse af forslag til behandling på generalforsamlingen bemærkes, at de gældende vedtægter har den ejendommelighed, at sekretæren ikke nødvendigvis er medlem af bestyrelsen eller repræsentantskabet trods de omfattende opgaver for sekretæren, der omtales i §6 stk. 3, herunder (ikke nærmere defineret) protokollering i foreningen og ekspedition af foreningens korrespondance. Det er formentlig hensigtsmæssigt, at man også sender forslag til formanden og næstformanden for at sikre, at forslaget når frem til hele repræsentantskabet

(hvis det fortsat er hensigten, at dette skal ske). Nærværende forslag tilsigter ikke en ændring af sekretærens status, men det nedsatte udvalg kan overveje, om det ønsker at ændre den.

De to dagsordenspunkter om 'beretninger' forudsætter klart, at bestyrelsen forud for indkaldelsen har undersøgt, hvilke beretninger der kan forventes. Men det fremgår også af de gældende vedtægters §6 stk. 3, at 'bestyrelsen holder sig orienteret om arbejdet i foreningens udvalg'.

Det nedsatte udvalg kan ændre på ovenstående forslag ved yderligere præciseringer eller tilføjelser.

Forslagsstilleren er villig til at indtræde i det udvalg, der nedsættes.

Ture Damhus, 15. november 2024

Bilag 2 (Kemisk Forenings generalforsamling 28/11-2024)

Beretning fra Nomenklaturudvalget 2024 v. Ture Damhus

Ture Damhus/ultimo november 2024

Beretning fra Kemisk Forenings Nomenklaturudvalg til foreningens generalforsamling den 28. november 2024.

Nomenklaturudvalget (nedenfor kort KFNU) er et stående udvalg, som refererer (i begge betydninger af ordet) til Kemisk Forening (KF) og på denne baggrund igennem årene typisk har aflagt beretning ved de årlige generalforsamlinger.

Sidste års beretning kom desværre ikke med i referatet af generalforsamlingen og ikke ud til foreningens medlemmer. Dette vil blive nærmere kommenteret under et andet punkt på dagens generalforsamling, men for den historiske fuldstændigheds skyld er 2023-beretningen inkluderet som appendiks til denne beretning.

KFNU har i 2024 været optaget af en fornyet kontakt til *Dansk Sprognævn* (i det følgende DSN), som startede med, at seniorforsker ved DSN Peter Juel Henriksen (PJH) henvendte sig til Ture Damhus (TD) efter at have hørt om udvalget fra en PhD-studerende i kemi ved KU. PJH blev først ansat i DSN omkring tidspunktet for nævnets udflytning til Bogense og har ikke været involveret i tidligere tiders mere eller mindre anspændte kontakt med KFNU. PJH og TD havde i foråret et gensidigt oplysende møde i særdeles god stemning, hvor det blev besluttet, at medlemmer af KFNU kunne aflægge DSN et besøg på nævnets domicil i Bogense. Det besøg endte med at blive afviklet den 29. oktober med deltagelse af Poul Andersen, Mogens T. Jensen, Søren Møller, Sven Harnung og TD fra udvalget; og PJH og hans kolleger fra DSN: seniorforsker Anna Sofie Hartling, forsker Michael Nguyen og seniorkonsulent Thomas Widmann.

Vi hørte indlæg om arbejdet med Retskrivningsordbogen (RO) fra Hartling og Nguyen, men den vigtigste kommunikation til os (italesat af PJH og Widmann) var, at vi bør interessere os for *Det centrale Ordregister* (COR), hvori databasen bag *Dansk Kemisk Nomenklatur* (DKN, KFNU's hjemmeside) vil kunne indekseres, hvorefter der let kan opnås krydshenvisninger til og fra opslagsord i RO og dermed mere synlighed for de stavemåder og forklaringer, som DKN tilbyder og anbefaler. Det vil føre for vidt her at gå i detaljer med det, men foreløbig kan interesserede se på webstedet <https://ordregister.dk/>. Flere af KFNU's medlemmer har næsen i COR-sporet nu.

RO bliver i princippet endeligt godkendt af DSN's repræsentantskab. PJH drøftede muligheden af, at KF kunne blive repræsenteret dér, efter at vi har gjort os synlige i COR.

Jeg var mødt op med en liste over kemiske opslagsord i RO, som jeg havde anker over (nogle af dem var nye, som fx over de helt forkerte forklaringer, der står om ordene 'kulsur' og 'tvekulsur' – prøv selv at se dem), og PJH var også opmærksom på den gennemgang af RO's omtale (eller ikke) af grundstofnavnene, som DSN fik fra os allerede i 2018; men han gjorde opmærksom på, at DSN nærmest drukner i henvendelser af den slags, og 5. udgaven af RO var jo altså for længst i korrekturfasen, da vi var i Bogense, så vi må se på de problemer i en frisk runde, hvilket PJH har lovet os at gøre. Forskellen fra tidligere er den meget positive indstilling til os kemikere fra DSN's side. (5. udg. af RO er i mellemtiden

udkommet og kan nu findes både online og som trykt bog. Den elektroniske version vil blive opdateret med jævne mellemrum.)

Andet: Efter en længere diskussion i KFNU om mulige placeringer af lanthanoider og actinoider under 18-periode-opstillingen af periodesystemet har vi på DKN-siden rykket de to separat viste rækker en halv feltbredde mod højre på DKN-siden.

Som sædvanlig har udvalget bidraget med små artikler eller causerier om nomenklatur til *Dansk Kemi*.

Lige inden generalforsamlingen meddelte KFNU-medlem Jonas Niemann, at han udtræder af Kemilærerforeningens bestyrelse og KNFU for at hellige sig sit PhD-studium. Han afløses i udvalget af Mette Lützen fra Birkerød Gymnasium.

Bilag 3 (Kemisk Forenings generalforsamling 28/11-2024)

Beretning fra Nomenklaturudvalget 2023 fremsendt til bestyrelsen 2023 v. Ture Damhus

Beretning fra Kemisk Forenings Nomenklaturudvalg ved Kemisk Forenings generalforsamling den 30. november 2023.

Nomenklaturudvalget har 7 medlemmer og 5 korresponderende medlemmer (I kan se dem på foreningens hjemmeside). Fem af os udgør *redaktionsgruppen*, der vedligeholder og udbygger databasen med kemiske navne på udvalgets hjemmeside *Dansk Kemisk Nomenklatur* og vedligeholder hjemmesiden i øvrigt. Det er frivilligt arbejde; dog har to af redaktionsgruppens medlemmer fået symbolske honorarer for deres arbejdsindsats i foreningsåret. Posten 'Kemisk Nomenklatur' omfattede derudover et par togbilletter.

(Mere om hjemmesiden nedenfor.)

Vi har haft et ret produktivt år. Med medlemmer, som bor og arbejder geografisk spredt, er det ikke let for os at holde fysiske plenummøder. Vi arbejder mest via e-mail, men har også her i november holdt et større hybridmøde.

Med flere af udvalgsmedlemmerne som forfattere har vi sendt *Dansk Kemi* små artikler om nomenklatur, ofte parret med historier om konkrete kemiske forbindelser fra planter, øl, klikkemi mv. I de sidste tre årgange har vi haft sådanne artikler i 15 ud af 18 blade. Artiklerne bliver vel modtaget af redaktionen, som vi har et godt samarbejde med. Nomenklaturartikler som disse kan I finde i arkivet på udvalgets hjemmeside.

Vi har lidt korrespondance med EU; Kommissionens oversættere spørger os nogle gange til råds om danske kemiske navne.

Formanden arbejder også med nomenklatur som frivillig i flere af IUPAC's organer. Sådant arbejde resulterer før eller senere i anbefalinger af forskellige former for systematisk nomenklatur, og Nomenklaturudvalgets opgave er så at anbefale danske ækvivalenter. I august var jeg til en række møder under IUPAC's *General Assembly* i Holland i medfør af dette arbejde og måtte derfor desværre undvære Kemisk Forenings årsmøde.

Tilbage til hjemmesiden.

Efter at Nomenklaturudvalget historisk har stået for den trykte *Kemisk Ordbog* fra 1996 og to opfølgende trykte opdateringer i nullerne, forstod vi adskillige vink med vognstænger og tilbyder nu webbaseret materiale (og kun det).

På hjemmesiden [viser PowerPoint-slide med billede af hjemmesiden] er der sket en del, siden I så den ved generalforsamlingen sidste år. Det centrale element er stadig en søgefunktion til en ordliste, hvor opslagsordene er trivialnavne; ældre kemiske navne; navne med variantstavemåder; også nogle decideret forkerte navne; navne på lægemiddelstoffer og pesticider; akronymer mv., som oversættes til systematiske navne, så vidt muligt baseret på IUPAC-nomenklatur. Altså, man "nudges" fra noget ikke-systematisk til noget systematisk. Dog gengives E-numrene ukritisk med deres officielle forklaringer, selv om det ikke altid er nomenklatur, vi kan anbefale. Nogle akronymer, som vi forklarer, er også baseret på forkerte navne.

Ud over ordlisten ligger der en række artikler og vejledninger, og der er links til de oprindelige tekstkapitler og tabeller fra Kemisk Ordbog.

Hjemmesiden er blevet reformatteret, så den er egnet til visning også på transportable medier. Teksten er revideret og det meste gemt væk i bidder under knapperne nederst på siden.

Der er en adresse (editor@kemisknomenklatur.dk), man kan skrive til med spørgsmål, ris og ros. Vi vil meget gerne høre fra brugerne, også gerne "sure opstød".

Vi har et fint samarbejde med Ordbogen.com, som har Kemisk Ordbog med i deres portefølje af 148 ordbøger fra 19 forlag. De spejler vores ordliste ved at hente hele databasen en gang om måneden [tak til Søren Møller for at have organiseret dette sammen med personale hos Ordbogen]. Tre medlemmer af vores redaktionsgruppe var til et særdeles instruktivt møde hos Ordbogen.com her i november 2023, hvor vi blev klogere på deres organisation og forretningsmodellen for de mange ordbøger. Martin Gyde Poulsen, Ordbogens IT-chef, har i øvrigt netop meddelt, at aftalen med Praxis (det tidligere Nyt Teknisk Forlag) er definitivt opsagt nu. Ordbogen og vi kan frit samarbejde.

Så vidt så godt. Men:

Jeg tillader mig at fremføre, at vi generelt ikke har et godt dansk kemisk sprog.

Jeg tænker på: dagspressen; et blad som *Aktuel Naturvidenskab*; lærde værker som lex.dk og *Den danske Netordbog* (som nu ligger hos Ordbogen.dk); *Wikipedia*; foreningsblade, sågar vores nationale kemimagasin *Dansk Kemi*. (En undtagelse er måske gymnasielærernes organ *LMFK-bladet*.) Det, jeg hentyder til, er ikke bare de klassiske stridigheder om stavemåder på dansk, men også at man i stigende grad blot opererer med engelske betegnelser og stofnavne, nogle gange i blanding med danske, og ikke overholder selv simple nomenklaturregler, som en interesseret gymnasieelev i dag ville have styr på. Jeg kommer ikke med eksempler; ingen skal hænges ud, og det er ikke Nomenklaturudvalgets opgave at være politibetjente.

Nomenklaturudvalget arbejder ud fra et klart mandat, som blev givet os i starten af halvfemserne efter en længere debat og lange høringsrunder. Med opbakning navnlig fra underviserne skulle vi i vores vejledning videreføre den stræben efter en dansk kemisk nomenklatur lagt tæt op ad international nomenklatur, som K.A. Jensen var bannerfører for i årtier.

Så hvorfor er der så lille et aftryk af vores tilbud om vejledning? Jeg fornemmer nogle gange modvilje, oftere måske bare høflig mangel på interesse. *Dansk Kemi* vil ikke forulempe deres forfattere ved at bede dem overholde bestemte nomenklaturkonventioner. Dansk Sprognævn har direkte sagt til os efter deres formandsskifte, at de ikke gider snakke med os. De ser os som en minoritet, der ligesom botanikere, ornitologer, lystfiskere, møbelhistorikere osv. osv. har ønsker om særlige navne, som de ikke kan tage sig af.

Mit spørgsmål er, og det kan vi naturligvis ikke diskutere her under selve generalforsamlingen – men meget gerne tage fat på straks bagefter: hvis det vi gør, ikke er det rigtige, hvad er så det rigtige? Jeg plejer at sige, at Encyklopædier og Retskrivningsordbøger behandler et meget lille antal kemiske forbindelser ansvarsfrit og ikke giver hjælp mht. til navne på al resten. Retskrivningsordbogen har ikke engang villet optage alle grundstofnavnene.

Men: Hvis et flertal i kemikersamfundet gerne ser, at vi refokuserer, og fx går over til mere skandinavisk prægede stavemåder (phosphor med f, chrom med k osv.), måske en ændret tegnsætning m.m., så ville det for så vidt være ok, hvis nogen vel at mærke var parate til at stå for udmøntningen i et lige så sammenhængende system som det, vi har nu.

Vores koryfæ Peder Olesen Larsen, mangeårigt medlem af udvalget, talte om domænetab. Anja C. Andersen har for få dage siden skrevet om det samme i Politiken i et indlæg til fordel for bevarelse af lex.dk.

Hvordan kommer vi videre?

Jeg har en kongstanke om at indkalde til et symposium eller en rundbordssamtale, eller hvad det nu skulle hedde, hvor repræsentanter for alle brugere af kemisk sprog skulle indbydes, fra myndighedspersoner til undervisere, forskere og sprogfolk for at debattere problemerne.

Det vil kræve medvirken af relevante faglige foreninger og institutioner, herunder naturligvis ikke mindst Kemisk Forening, samt en række toneangivende fagfolk, at realisere noget sådant.

Reaktioner er velkomne!

Ture Damhus

Formand, Nomenklaturudvalget
